

TEADUSNÕUKOJA TEEMAD 08.02.2022

Maski kandmine ja üldised ohutusnõuded avalikus ruumis

Nakkusohutuse tagamiseks avalikes siseruumides on kehtivateks meetmeteks kaitsemaskide kandmise kohustus, desinfitseerivate vahendite kasutamine, hajutamine ning nõue, et isikud ei viibi tegevuse asukohas ajavahemikus kella 23.00 kuni 06.00.

Suuremad terviseorganisatsioonid nagu Maailma Terviseorganisatsioon (WHO), Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) ja Ameerika Ühendriikide Haiguste Ennetuse ja Kontrolli Keskus (CDC) soovivad viiruse ennetamiseks ja leviku piiramiseks tungivalt **kaitsemaskide kasutamist.**

Maski kandmine on kriitilise tähtsusega rahvatervishoiu abinõu ning mistahes maski kandmine on parem maskita olemisest. Kaitsmaks ennast ja teisi COVID-19 haiguse või ükskõik millise muu nakkushaiguse eest on otstarbekas kanda kõige kaitsvamat maski, mis inimesele sobib, ning teha seda pidevalt. Kui maske kantakse järjepidevalt ja õigel viisil, siis on nii maskid kui respiraatorid tõhusad vahendid SARS-CoV-2 viiruse leviku vähendamiseks.

Kuna maskid ja respiraatorid on erinevad ning erinevatele inimestele sobivad erisugused maskid, siis on väga oluline kanda hästi sobituvat kaitsemaski või respiraatorit, mis on mugav ja annab hea kaitse. Teatud riskisituatsioonides, aga ka riskigruppidele on väga hästi kaitsva maski või respiraatori kandmine ülitähtis.

Erinevate maskitüüpide ja nende õige kandmise kirjeldused:

CDC: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/types-of-masks.html>

WHO: <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-IPC-masks-2021.1>

Terviseamet: <https://www.terviseamet.ee/et/maskide-kasutamisest>

Tulenevalt praegusest epidemioloogilisest olukorrast on lähiriikides kaitsemaski kandmine kohustuslik ühistranspordis ning avalikes siseruumides nii Norras kui Lätis ja Leedus, soovituslik ühistranspordis Rootsis (kuni 9. veebruarini 2022) ning ühistranspordis ja avalikes siseruumides Soomes.

WHO soovib maskide kandmist osana laiaulatuslikust strateegiast SARS-CoV 2 viiruse ennetamiseks ja leviku piiramiseks. See tähendab, et maskide kandmisega peavad kaasas käima ka teised tervishoiualaseid ja sotsiaalsed meetmed nagu **käte hügieen, isolatsioon, distantsi hoidmine** jm.

Viiruse laialdase leviku ning ülikiire nakatamisvõime tõttu on väga oluline vältida massikogunemisi. Erinevate uuringute kohaselt on pikaajaline toitlustusasutustes viibimine seotud 2–5 korda suurema esmase haigestumisega ning viiruse ülekandumisega. Samuti on selge seos ka alkoholimüügi kasvu ning viiruse leviku suurenemise vahel. Alkoholi tarvitades väheneb oluliselt ohutusmeetmete järgimine. Oluline on ka kontaktide kestvus - mida kauem on asutused avatud ja mida kauem kestavad üritused, seda tõenäolisemaks muutub nakatumine.

Arvestades hetke epidemioloogilist olukorda Euroopas ning mujal maailmas saabki lähitulevikus olema ülioluline kesksete mittefarmakoloogiliste abinõude (NPI) rakendamine (haigestunute isoleerimine, korrektne kaitsemaskide kandmine, füüsilise distantsi hoidmine, hea ventilatsiooni tagamine siseruumides, massikogunemistest hoidumine jne) selleks, et hoida nii omikrontüve kui ka muude nakkushaiguste ringlemine hallataval tasemel.

Maski kandmist tuleb vaadata osana olulistest ennetusmeetmetest, mida tuleks järgida kõigil sõltumata sellest, kas nad on vaktsineeritud või mitte, et vähendada nakatumist. Riskigruppidel on soovitatav tõhusama kaitse tagamiseks kanda respraatorit. Ohutusmeetmeid on mõistlik rakendada seni kuni haiglaravi vajadus on langustrendis ning stabiliseerunud.

Praegu kehtib meelelahutus- ja toitlustusasutustes viibimise keeld ajavahemikus kella 23.00 kuni 06.00 ja valik ootus piirangute vähendamise osas kasvab. Teaduslik tõendusmaterjal on seotud eelkõige viibimise kestvuse ja kontaktide hulgaga. Teaduslikult põhjendatavat soovitusi kellaajapiirangu käsitlemiseks/kaotamiseks ei saa praeguste teadmiste kohaselt anda.

Ürituste piirmäärad ja COVIDi tõendi nõue

Praegu kehtib kontrollitud tegevustes ehk koos COVIDi tõendi nõudega sisetingimustes osalejate piirmäär 1000 ja välitingimustes kuni 2000.

Eelmisel aastal avaldatud süstemaatiline uuring leidis, et vähem kui 10% SARS-Cov-2 viiruse nakatumistest saab seostada **välitingimustes** toimuvate üritustega ja tegevustega ja ka superlevitamise risk on välitingimustes oluliselt väiksem. Siseruumides on nakatumise tõenäosus 18,7 korda suurem kui välitingimustes.

Väljas toimub väga erinevaid üritusi ja seda, et välitingimustes levimise kohta puuduvad tõendid, ei saa pidada kinnituseks, et välitingimustes nakkuse levikut ei toimu. Viiruse leviku ohu seisukohalt on olulised osavõtjate arv, nende paiknemise tihedus ja koosviibitud aeg.

Maailmast on näiteid ka sellest, et massikogunemised võivad oluliselt kasvatada nakatumise riski. Näiteks Bergamos, kus eelnevalt ei olnud registreeritud ühtegi COVID juhtu, registreeriti pärast 40 000 kohaliku jalgpallihuvilise osalust 45 000 pealtvaatajaga mängul, kolme nädala pärast 1815 nakatumisjuhtumit ning kuus nädalat hiljem oli turniiril aset leidnud kontaktidega seoses tuvastatud juba 8803 nakatumisjuhtumit.

Välitingimustes spordiüritustel osalemisest on aga vaieldamatult kasu inimeste vaimsele ja füüsilisele tervisele.

Kõiki teadmisi arvesse võttes soovime alustada leevendusi välitingimustes toimuvatest üritustest ning kaotada COVIDi passi nõue väliüritustel. Sealjuures on väga oluline, et ürituste korraldajad tagaksid osalejate hajutatuse – tihe kogunemine on riskifaktor ka välitingimustes.

KASUTATUD ALLIKAD

Teadusartiklid (* on märgitud artiklid, mis on avaldatud, kuid ei ole veel eelretsenseeritud teiste teadlaste poolt)

Bulfone, T., et al (2021). Outdoor Transmission of SARS-CoV-2 and Other Respiratory Viruses, a Systematic Review. *The Journal of Infectious Diseases*, 223,4. 4.
<https://academic.oup.com/jid/article/223/4/550/6009483?login=false>

Fitzgerald, N. (2021). Managing COVID-19 Transmission Risks in Bars: An Interview and Observation Study *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 82(1), 42–54
DOI: <https://www.jsad.com/doi/10.15288/jsad.2021.82.42>

Nishiura, H. et al (2020)*. Closed environments facilitate secondary transmission of coronavirus disease 2019. *medRxiv* <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.02.28.20029272v2>

Internetiallikad:

EMG Transmission Group: Insights on transmission of COVID-19 with a focus on the hospitality, retail and leisure sector.

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/982865/S1194_Transmission_in_hospitality_retail_leisure.pdf

Raport “Rapid Scoping Review of Evidence of Outdoor Transmission of COVID-19”, September 2020
<https://www.canterbury.ac.uk/science-engineering-and-social-sciences/spear/docs/REPORT-Outdoor-Transmission-of-COVID-19.pdf>